Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

***ἀποδιαβάσιμο** τό, *ἀποδᾶσιμο* Πόντ. (Κοτύωρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀποδιαβάζω*.

Ἀκουσία κατάποσις.

***ἀποδιάβασμα** τό, *Λεξ.* Δημητρ. Πρω. *ἀπουδιάβασμα* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) *ἀποδέβασμαν* Πόντ. (Χαλδ.) *ἀπιδέβασμαν* Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) *'ποδιάβασμα* Θρᾴκ. (Γέν.) —ΠΠαπαχριστοδ. Θρᾴκ. ἠθογραφ. 2,52.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀποδιαβάζω*. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ.

1) Τὸ νὰ κάμψῃ τις γωνίαν τινὰ καὶ νὰ γίνῃ ἄφαντος Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀποδιάβαμα* **1.**

β) Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου Πόντ.(Σάντ. Τραπ.): *Τ' ἤλ' τ' ἀπιδέβασμα* Τραπ. Συνών. *ἀποδιάβα* **2.** **2)** Κατευόδωσις, προπομπὴ Θρᾴκ. (Γέν.) —ΠΠαπαχριστοδ. ἔνθ' ἀν.: *Ὅλα περνοῦν ἀπὸ τὸ μυαλό της καὶ καταλήγοντας 'ς τὸ 'ποδιάβασμα τοῦ παππᾶ κλαίει* ΠΠαπαχριστοδ. ἔνθ' ἀν. Συνών. *κατευόδιο, ξέβγαλμα, ξεπροβόδωμα*. **3)** Ἀποπεράτωσις ἀναγνώσεως Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) —*Λεξ.* Δημητρ. Πρω.

***ἀποδιαβαστικὴ** ἡ, *ἀποδιαστικὴ* Κάρπ. *ἀπογιαστικὴ* Κάρπ. *'ποδιαστικὴ* Κάρπ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. **ἀποδιαβαστικός* <*ἀποδιαβάζω*.

Διέλευσις ἀπό τινος μέρους: Ἄσμ.

Μπαίνει 'ς τὸν φόρον πορπατεῖ καὶ κρυφοκαμαρώνει
καὶ κάν' ἀποδιαστικὴ καὶ κάν' ἀποϋρία

(ἐπὶ τοῦ Χάρου περιερχομένου τὴν γῆν. *ἀποϋρία*=περιοδεία).

Κ' εἶεν μὰν κόρην ὄμορφη ποῦ 'λάμπεν σὰν τὸν ἥλιο
κ' ἤκαμ' ἀπογιαστική, 'ς τὴν λυερὴν συμπλεάζει

(*εἶεν* = εἶδεν, *συμπλεάζει* = πλησιάζει).

***ἀποδιάβαστος** ἐπίθ. *ἀπιδέβαστος* Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. **ἀποδιαβαστός* <*ἀποδιαβάζω* τοῦ ἀρκτικοῦ *α* λαβόντος στερητικὴν σημ. δι' ἀναβιβασμοῦ τοῦ τόνου. Ἰδ. *ἀ-* στερητ. **2α.**

Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐπέρασεν κάνείς, ἐπὶ βουνοῦ, ὄρους κτλ.

***ἀπόδιαβος** ἐπίθ. Πελοπν.(Μάν.) —*Λεξ.* Βλαστ. *ἀπόδιαγος* Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *διαβαίνω*.

Ἐκεῖνος διὰ τοῦ ὁποίου δὲν διέρχεταί τις, ἔρημος Πελοπν. (Μάν.) —*Λεξ.* Βλαστ.: *Τόπος ἀπόδιαβος* Μάν. *Σ' ἀπόδιαγο τόπο νὰ πέσῃ!* (ἀρὰ) αὐτόθ. Συνών. *ἀπόμερος, παράμερος*.

***ἀποδιάβρακος** ἐπίθ. *'ποδκιάβρακος* Κύπρ. (Πάφ.)

Ἐκ συμφύρ. τῶν ἐπιθ. *ἀποδιάντροπος*, παρ' ὃ καὶ *'ποδκιάντροπος*, καὶ *ἄβρακος*.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἀναιδής, ἀναιδέστατος: *Σούρτου 'κεῖ, 'ποδκιάβρακε, κοττῶ σου την!* (πήγαινε 'κεῖ, ἀναιδέστατε, γιατὶ σὲ δέρνω!) Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀνέντροπος*.

***ἀποδιάγερμα** τό, ἀμάρτ. *ἀπογιάγερμα* Κρήτ. *ἀπογιάερμα* Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀποδιαγέρνω*.

1) Ὁ περὶ τὴν μεσημβρίαν χρόνος, καθ' ὃν *ἀπογιαέρνουν* τὰ ζῷα Κρήτ. (Σητ.): *Ἀπογιάερμα 'ναι βλεό, μόνο φέρετε τὰ βούγια 'πῶδε νὰ τὰ βάλωμε 'ς τ' ἁλώνι. Ἀπογιάερμα 'ναι βλεό, μόνο ἄμε τὰ βούγια 'ς τὸ σπίτι.* **2)** Ὑπόλειμμα πράγματός τινος Κρήτ.

***ἀποδιαγέρνω** ἀμάρτ. *ἀπογιαγέρνω* Κρήτ. *ἀπογιαέρνω* Κρήτ. (Σητ. κ. ἀ.) *ἀπογαέρνω* Κρήτ. (Χάν.) *'πογιαέρνω* Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *διαγέρνω*.

Α) Μετβ. **1)** Ἐπαναφέρω, ἐπανοδηγῶ συνήθως ἐπὶ ζῴων ἐπαναφερομένων εἰς τὸν στάβλον Κρήτ. (Σητ. κ. ἀ.): *Μεσημέρ' εἶναι βλεό, μόνο πήαινε νὰ 'πογιαείρῃς τὰ βούγια. Ἄμα θὰ 'πογιαείρῃς τὰ βούγια, νὰ τὰ φράξῃς 'ς τὸ στάβλο κ' ὕστερα νά 'ρθῃς νὰ σοῦ πῶ.* **β)** Καθοδηγῶ τὰ ζῷα κατὰ τὴν βοσκὴν διὰ νὰ μὴ προξενοῦν ζημίας εἰς τοὺς ἐγγὺς τοῦ τόπου τῆς βοσκῆς των ἀγροὺς Κρήτ. (Σητ. κ. ἀ.): *Ἀπογιάειρε τὰ βούγια νὰ μὴ βάνε 'ς τὴν ἐζημιά. Πάνε νὰ 'πογιαείρῃς τὰ ὀζὰ νὰ μὴ φά δὸ σπαρμένο.* **2)** Ἐπιστρέφω ὑπόλοιπον πράγματός τινος Κρήτ.: *Ἀπογιάειρε τ' ἄχερα.* **3)** Ἐπαναλαμβάνω αὐτολεξεί, ἐπιστρέφω, ἐπὶ λόγων Κρήτ.: *Ἀπογιαέρνει τὰ λόγια του.*

Β) Ἀμτβ. **1)** Ἐκκλίνω, παρεκκλίνω, λοξοδρομῶ Κρήτ. (Σητ. Χαν.): *Νὰ μή 'ρθῇ ἀποπαέ, μόνο νὰ 'πογιαείρῃ ἀπὸ τὴν ἄλλη βάδα* Σητ. **2)** Ὑφίσταμαι ὕφεσιν, ἐπὶ νόσου Κρήτ. (Σητ.): *Ὅ,τι κι ἀνὲ γάνωμε 'ς τὴ ριζιβίλα δὲ 'βογιαέρνει. Πόσα γιατρικὰ δὲν ἐβάλαμε γιὰ ν' ἀπογιαείρῃ, μὰ πρᾶμα δὲν ἐκάμαμε* (πρᾶμα = κάτι, τίποτε, οὐδέν). *Ἄμα κάψῃς τὸ σπυρί, θ' ἀπογιαείρῃ τὸ κακό.* **3)** Ὑποτροπιάζω Κρήτ.: *Ἀπογιάειρε τὸ βγαρτὸ* (τὸ φῦμα ἰαθὲν ἐπανῆλθε μετά τινα χρόνον). Συνών. *διαγέρνω, ξανακυλῶ*.

***ἀποδιάγω,** *ἀποδιάχνω* Κρήτ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *διάγω*.

Περιάγω τινὰ εἰς τοιαύτην ἢ τοιαύτην κατάστασιν: Ἄσμ.

Ἐμόλυναν, ἐχάλασαν, ἐρήμαξαν, ἐσφάξα
καὶ γλῶσσα δὲ βορεῖ νὰ πῇ οὔλους πῶς τσ' ἀποδιάξα

(τοὺς κατάντησαν). Συνών. *καταντῶ*.

***ἀποδιαζυγώνω,** *'ποδκιαζυγών-νω* Κύπρ. *'ποδιαζυών-νω* Κύπρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *διαζυγώνω*.

Βαδίζων ἀμφιταλαντεύομαι ὡς ζυγός, κλονίζομαι, ἐπὶ ἀσθενῶν, μεθυόντων κτλ.: *Ἀποδκιαζυγών-νει σὰν τὸν μεθυσμένον. Πάει 'ποδκιαζυωμένος σὰν τὸν ἄρρωστον.*

***ἀποδιαζυγωτὸς** ἐπίθ. *'ποδκιαζυγωτὸς* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀποδιαζυγώνω*.

Ὁ κατὰ τὸ βάδισμα κλονιζόμενος ἐξ ἀσθενείας, μέθης κτλ.: *Πάει σὰν τὸν 'ποδκιαζυγωτόν.*

***ἀποδιακινῶ,** *'ποδιακινῶ* Ρόδ. *'πεδιακινῶ* Ρόδ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* καὶ τοῦ ρ. *διακινῶ*.

Περιφέρομαι περὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον ὡσεὶ περιεργαζόμενος ἢ ἀναζητῶν τι. Συνών. *πηγαινοέρχομαι, στριφογυρίζω*.

***ἀπόδιακως** ὁ, πολλαχ. *'πόδκιακως* Κύπρ. *ἀπόζιαως* Σῦρ.

Ἐκ τῆς προθ. *ἀπὸ* τοῦ οὐσ. *διάκως*. Πβ. ΙΒογιατζίδ. ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 5 (1918/20) 159.

Ἐκεῖνος ὅστις ἔπαυσε νὰ εἶναι διάκονος καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κοσμικὸν βίον. Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. Χίος καὶ παρων. Κύθν.

***ἀποδιαλέγι** τό, Ἰων. (Καραμπ.) Μεγίστ. *ἀπουδιαλέγι* Μεγίστ. *'ποδιαλέι* Σύμ. *'ποδιαλ-λᵈέγι* Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀποδιαλέγω* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ι*.

Συνήθως κατὰ πληθ., πᾶν ὅ,τι ἀπομένει ἐκ πλήθους ὁμοίων ἀντικειμένων μετὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν καλυτέρων, κατ' ἀκολουθίαν τὰ ἄχρηστα: Φρ. *Τ' ἀποδιαλέγια τοῦ σιδέρου εἶναι* (ἐπὶ καρπῶν ἀχρήστων) Καράμπ. Συνών. *ἀποδιαλεγίδι, ἀποδιάλεγμα* **2**, *ἀποδιαλεγούδι, ἀποδιαλεγούρι, ἀποδιαλόγι* **2**, *ἀποζάρωμα, ἀποζούμι, ἀπομεινάρι, διαλεγούδι, διαλεγούρι, ξεδιαλεγούδι*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ